

**UCHWAŁA Nr XXXVII/391/22**  
**RADY POWIATU MIŃSKIEGO**  
**z dnia 21 grudnia 2022 r.**

**w sprawie „Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych Powiatu Mińskiego na lata 2023-2030”**

Na podstawie art. 35a ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2021 r. poz. 573 z późn. zm.) uchwała się, co następuje:

§ 1. Uchwała się Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych Powiatu Mińskiego na lata 2023-2030, w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY  
RADY POWIATU

*Miroslaw Krusiewicz*

Załącznik do  
UCHWAŁY Nr XXXVII/391/22  
RADY POWIATU MIŃSKIEGO  
z dnia 21 grudnia 2022 r.

**POWIATOWY PROGRAM  
DZIAŁAŃ NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH  
W POWIECIE MIŃSKIM  
NA LATA 2023 – 2030**



**Mińsk Mazowiecki 2022 r.**

## Spis treści

WSTĘP.....	2
I. OCENA I DIAGNOZA SYTUACJI OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH.....	3
1. Niepełnosprawność w świetle prawa.....	3
2. Osoby niepełnosprawne - opis problemu.....	3
3. Sytuacja osób niepełnosprawnych na rynku pracy.....	9
4. System instytucjonalnej pomocy na rzecz osób niepełnosprawnych.....	11
5. Dostosowanie infrastruktury do potrzeb osób niepełnosprawnych.....	21
II. MISJA I CELE PROGRAMU.....	25
III. REALIZACJA PROGRAMU.....	29
1. Realizatorzy i partnerzy Programu.....	29
2. Źródła finansowania Programu.....	29
3. Ewaluacja i monitorowanie Programu.....	30
PODSUMOWANIE.....	30

## WSTĘP

Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2023– 2030, zwany dalej programem jest dokumentem określającym i koordynującym działania w zakresie polityki społecznej Powiatu Mińskiego, ukierunkowanym na rozwiązywanie problemów osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej, zawodowej i zatrudniania oraz przestrzegania praw osób niepełnosprawnych.

Podstawowym założeniem ww. programu jest stworzenie systemu wsparcia dla osób niepełnosprawnych i wdrożenie takich rozwiązań, które zminimalizują skutki niepełnosprawności, umożliwiając zaspokojenie potrzeb osób niepełnosprawnych we wszystkich obszarach życia oraz wspomogą prowadzenie samodzielnego oraz niezależnego życia. Program określa zadania jakie Powiat Miński zamierza realizować w latach 2023-2030 na rzecz osób niepełnosprawnych. Celem programu jest zwiększenie świadomości społeczności lokalnej odnośnie potrzeb oraz podstawowych praw osób niepełnosprawnych. Poszerzanie i rozpowszechnianie wiedzy na ten temat ma szczególne znaczenie, ponieważ zwiększa możliwość aktywizacji zawodowej, zatrudniania osób niepełnosprawnych i korzystania przez nie z dostępnych form rehabilitacji społecznej, zawodowej i leczniczej.

Adresatami programu są przede wszystkim osoby niepełnosprawne i ich rodziny zamieszkałe na terenie Powiatu Mińskiego oraz instytucje i organizacje pozarządowe zajmujące się problematyką niepełnosprawności w Powiecie. Odbiorcami programu są również placówki oświatowe kształcące osoby niepełnosprawne oraz pracodawcy zatrudniający takie osoby.

Program powstał na podstawie zapisów art. 35a ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2021 r. poz. 573 ze zm.), w myśl którego do zadań powiatu należy opracowywanie i realizacja, zgodnych z powiatową strategią dotyczącą rozwiązywania problemów społecznych, powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych.

Cele i działania określone w programie są zgodne z:

1. Ustawą z dnia 2 kwietnia 1997 r. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 1997r. Nr 78 poz. 483 ze zm.);
2. Konwencją o prawach osób niepełnosprawnych sporządzoną w Nowym Jorku dnia 13 grudnia 2006 r. (Dz. U. z 2012 r. poz. 1169);
3. Uchwałą Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 1 sierpnia 1997 r. Karta Praw Osób Niepełnosprawnych (M.P. z 13 sierpnia 1997 r. Nr 50 poz. 475);
4. Uchwałą Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 7 grudnia 2012 r. w sprawie przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu osób niepełnosprawnych (M.P. z 2012 r. poz. 991);
5. Ustawą z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. z 2021r. poz. 573 ze zm.).

# I. OCENA I DIAGNOZA SYTUACJI OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

## 1. Niepełnosprawność w świetle prawa

Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych określa niepełnosprawność jako trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy.

Według definicji przyjętej w 1980 r. przez Światową Organizację Zdrowia, niepełnosprawność to ograniczenie lub brak zdolności do wykonywania czynności w sposób lub w zakresie uważanym za normalny dla człowieka, wynikające z uszkodzenia i upośledzenia funkcji organizmu.

Międzynarodowa Klasyfikacja Funkcjonowania, Niepełnosprawności i Zdrowia (Klasyfikacja ICF) utworzona przez Światową Organizację Zdrowia przedstawia zjawisko niepełnosprawności dzieląc ją na 3 płaszczyzny:

1. uszkodzenie budowy anatomicznej i funkcjonowania organizmu, czyli wymiaru biologicznego. Uszkodzenie stanowi podstawę do określenia ograniczenia działania i uczestniczenia;
2. aktywność jednostki, jej poziom funkcjonowania oraz uczestnictwo w życiu społecznym i relacje ze społeczeństwem;
3. zależność między jednostką a otoczeniem (środowiskiem) – określa utrudnienia ograniczające uczestnictwo, ich rozmiar, a także możliwość ułatwień.

Przytoczone powyżej definicje oraz klasyfikacja niepełnosprawności wskazują na nierozzerwalną relację między zdrowiem człowieka (uwzględniając jego wiek, płeć i wykształcenie), a społeczeństwem i środowiskiem, które go otacza.

Konwencja ONZ o prawach osób niepełnosprawnych podkreśla, że niepełnosprawność nie wynika z dysfunkcji zdrowotnej, a z interakcji pomiędzy osobami z dysfunkcjami a barierami wynikającymi z postaw ludzkich i środowiskowymi, które utrudniają tym osobom pełny i skuteczny udział w życiu społeczeństwa, na zasadzie równości z innymi.

Biorąc pod uwagę powyższe należy przyjąć, iż niepełnosprawność nie powinna być postrzegana przez pryzmat obniżonej sprawności, a barier, które napotykają osoby niepełnosprawne na swojej drodze do samodzielnego funkcjonowania w społeczeństwie.

## 2. Osoby niepełnosprawne - opis problemu

Niepełnosprawność stanowi poważny problem społeczny, który dotyka znacznej części obywateli, ogranicza ich możliwości funkcjonowania oraz rozwoju na wielu płaszczyznach, a w szczególności ekonomicznej, społecznej, edukacyjnej i zawodowej. Osoby niepełnosprawne są wśród nas, a ich problem to nie tylko niepełnosprawność fizyczna czy psychiczna ale bariery życia codziennego, które izolują ich od społeczeństwa. Źródłem problemów w codziennym funkcjonowaniu są bariery architektoniczne często uniemożliwiające wyjście z domu, udział w życiu społecznym czy załatwianie spraw urzędowych. W urzędach przeszkodą bywa brak urzędników potrafiących porozumieć się

z osobami niesłyszącymi, niewidomymi czy niepełnosprawnymi intelektualnie. Kolejnym istotnym problemem jest brak odpowiednio przystosowanego transportu, co utrudnia dotarcie do lekarza, do pracy, korzystanie z dóbr kultury i prowadzenie życia towarzyskiego.

Konstytucja RP w art. 69 gwarantuje, że osobom niepełnosprawnym władze publiczne udzielają, zgodnie z ustawą, pomocy w zabezpieczeniu egzystencji, przysposobieniu do pracy oraz komunikacji społecznej. Wypełnianie takich ról należy rozumieć jako możliwość podjęcia edukacji, zatrudnienia, założenia rodziny, czy też pełnego uczestnictwa w życiu społecznym. Na władzach publicznych ciąży obowiązek, aby wszystkim osobom niepełnosprawnym zapewnić takie warunki i wsparcie, żeby wypełnianie tych ról było możliwie jak najwyższe.

Szczegółowemu uregulowaniu pomocy dla osób niepełnosprawnych w Polsce służy ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Według ustawy niepełnosprawnymi są osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia wypełnianie ról społecznych, a w szczególności zdolności do wykonywania pracy zawodowej.

Zbiorowość osób niepełnosprawnych można podzielić na 2 podstawowe grupy:

- osoby niepełnosprawne prawnie, tj. takie, które posiadały odpowiednie, aktualne orzeczenie wydane przez organ do tego uprawniony;
- osoby niepełnosprawne tylko biologicznie, tj. takie, które nie posiadały orzeczenia, ale miały (odczuwały) całkowicie lub poważnie ograniczoną zdolność do wykonywania czynności podstawowych stosownie do swojego wieku.

Osoby niepełnosprawne dla potwierdzenia stanu swojego zdrowia mogą się starać o uzyskanie orzeczenia o swojej niepełnosprawności.

W Polsce obowiązują dwa rodzaje orzecznictwa o niepełnosprawności, regulowane odrębnymi ustawami i prowadzone przez różne instytucje. Pierwszym z nich jest orzecznictwo rentowe, zasady którego reguluje Ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2022 r. poz. 504 ze zm.) oraz Rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dnia 14 grudnia 2004 r. w sprawie orzekania o niezdolności do pracy (Dz. U. z 2004 r., Nr 273, poz. 2711 ze zm.). Orzecznictwo rentowe prowadzone jest przez lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (ZUS) i komisje lekarskie ZUS, kwalifikujące osobę jako:

- częściowo niezdolną do pracy - osobę, która w znacznym stopniu utraciła zdolność do pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji;
- całkowicie niezdolną do pracy - osobę, która utraciła zdolność do wykonywania jakiegokolwiek pracy;
- całkowicie niezdolną do pracy i samodzielnej egzystencji - osobę, u której stopień naruszenia sprawności organizmu powoduje konieczność stałej lub długotrwałej pomocy i opieki innej osoby w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych.

Ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych z dnia 27 sierpnia 1997 r. (Dz.U. z 2021r. poz. 573 ze zm.) w ramach orzecznictwa pozarentowego wprowadza trzy stopnie niepełnosprawności:

1. znaczny, do którego zalicza się osobę z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej i wymagającą, w celu pełnienia ról społecznych, stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innych osób w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji;
2. umiarkowany, do którego zalicza się osobę z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej lub wymagającą czasowej albo częściowej pomocy innych osób w celu pełnienia ról społecznych;
3. lekki, do którego zalicza się osobę o naruszonej sprawności organizmu, powodującej w sposób istotny obniżenie zdolności do wykonywania pracy, w porównaniu do zdolności, jaką wykazuje osoba o podobnych kwalifikacjach zawodowych z pełną sprawnością psychiczną i fizyczną, lub mająca ograniczenia w pełnieniu ról społecznych dające się kompensować przy pomocy wyposażenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze lub środki techniczne.

W świetle ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych orzeczenia wydawane przez ZUS, KRUS i MSWiA znajdują swoje przełożenie na stopień niepełnosprawności wydawany przez Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności.

**Tabela 1.** Porównanie równorzędności orzecznictwa.

Stopień niepełnosprawności ZoON	Grupy inwalidzkie KIZ	Orzeczenia ZUS	Orzeczenia KRUS wydane przed 01.01.1998	Orzeczenia MSWiA wydane przed 01.01.1998
Znaczny	I grupa	Całkowita niezdolność do pracy i do samodzielnej egzystencji	Stać lub długotrwała niezdolność do pracy w gospodarstwie rolnym z dodatkiem pielęgnacyjnym	I grupa z ogólnego stanu zdrowia
Umiarkowany	II grupa	Całkowita niezdolność do pracy	-	II grupa z ogólnego stanu zdrowia
Lekki	III grupa	Częściowa niezdolność do pracy	Stać lub długotrwała niezdolność do pracy w gospodarstwie rolnym	III grupa z ogólnego stanu zdrowia
-	-	Świadczenie rehabilitacyjne	-	III grupa w związku ze służą wojskową

*Źródło danych: Opracowanie własne*

W Mińsku Mazowieckim orzecznictwem pozarentowym zajmuje się Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności (PZON).

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 1 lutego 2002 roku w sprawie kryteriów oceny niepełnosprawności u osób w wieku do 16 roku życia (Dz. U. 2002 Nr 17 poz. 162 z póź. zm.) dzieci, tj. osoby, które nie ukończyły 16 roku życia uznawane są za osoby niepełnosprawne, w przypadku naruszonej sprawności fizycznej lub psychicznej, której okres trwania przewiduje się powyżej 12 miesięcy, z uwagi na wady wrodzone, długotrwałą chorobę lub uszkodzenie organizmu, powodujące konieczność zapewnienia im

całkowitej opieki lub pomocy w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych w sposób przewyższający wsparcie potrzebne osobie w danym wieku.

Niepełnosprawność wynika z różnych przyczyn, najczęściej jest skutkiem urazów i chorób przewlekłych, nazywanych często cywilizacyjnymi, ale także coraz częściej jest wynikiem chorób genetycznych i wrodzonych.

W orzeczeniach wydawanych przez Zespoły do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności wskazany jest symbol przyczyny niepełnosprawności. Odzwierciedla on rozpoznanie uszkodzenia lub choroby, która niezależnie od przyczyny jej powstania powoduje zaburzenia funkcji organizmu oraz ograniczenia w wykonywaniu czynności życiowych.

Symbole przyczyny niepełnosprawności:

- 01-U – upośledzenie umysłowe;
- 02-P – choroby psychiczne;
- 03-L – zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu;
- 04-O – choroby narządu wzroku;
- 05-R – upośledzenie narządu ruchu;
- 06-E – epilepsja;
- 07-S – choroby układu oddechowego i krążenia;
- 08-T – choroby układu pokarmowego;
- 09-M – choroby układu moczowo-płciowego;
- 10-N – choroby neurologiczne;
- 11-I – inne schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwionośnego;
- 12-C – całościowe zaburzenia rozwojowe.

Orzeczenie może zawierać więcej niż jeden symbol przyczyny niepełnosprawności, nie więcej jednak niż trzy symbole schorzeń, które w porównywalnym stopniu wpływają na zaburzenia funkcji organizmu.

### **Sytuacja osób niepełnosprawnych w Powiecie Mińskim**

Według danych uzyskanych przez Główny Urząd Statystyczny podczas Spisu Powszechnego w 2011 roku osoby niepełnosprawne stanowią około 9,5% ogółu mieszkańców Powiatu Mińskiego. Najnowsze dane zgromadzone podczas Spisu Powszechnego w 2021 roku nie zostały jeszcze opublikowane.

W związku z brakiem możliwości uzyskania danych w zakresie ilości orzeczeń wydawanych przez inne instytucje (takie jak ZUS, KRUS), poniżej przedstawione są dane uzyskane z Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Mińsku Mazowieckim w latach 2019-2021.

**Tabela 2.** Liczba wydanych orzeczeń wg stopni niepełnosprawności, wieku i płci, wykształcenia i zatrudnienia - Osoby powyżej 16 roku życia

USZCZEGÓLOWIENIE	ROK		
	2019	2020	2021
<b>LICZBA WYDANYCH ORZECZEŃ</b>			
<b>RAZEM</b>	<b>1519</b>	<b>1369</b>	<b>1386</b>
Znaczny	496	447	454
Umiarkowany	586	594	590
Lekki	437	328	342
<b>WIEK</b>			
16-25 lat	135	146	134
26-40 lat	175	160	180
41-60 lat	504	461	457
61 i więcej lat	705	602	615
<b>PŁEĆ</b>			
Kobieta	737	650	662
Mężczyzna	782	719	724
<b>WYKSZTAŁCENIE</b>			
Niepełne podstawowe	35	118	96
Podstawowe	437	334	309
Zasadnicze zawodowe	436	374	381
Średnie	450	379	429
Wyższe	161	164	171
<b>ZATRUDNIENIE</b>			
TAK	281	280	291
NIE	1238	1089	1095

*Źródło danych: opracowanie własne na podstawie sprawozdań rocznych Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Mińsku Mazowieckim*

W ciągu ostatnich 3 lat zmniejszyła się liczba wydawanych orzeczeń dla osób dorosłych. Osoby niepełnosprawne ze względu na posiadane dysfunkcje najczęściej zaliczani są do stopnia umiarkowanego. O wydanie orzeczenia zgłaszają się głównie osoby powyżej 60 roku życia, niezatrudnione.

**Tabela 3.** Liczba wydanych orzeczeń wg wieku i płci - Osoby przed 16 rokiem życia

USZCZEGÓLOWIENIE	ROK		
	2019	2020	2021
<b>Liczba wydanych orzeczeń</b>	<b>347</b>	<b>306</b>	<b>247</b>
<b>WIEK</b>			
0-3 lata	80	69	61
4-7 lat	108	89	86
8-16 lat	159	148	100
<b>PŁEĆ</b>			

<b>Kobieta</b>	119	113	94
<b>Mężczyzna</b>	228	193	153

*Źródło danych: opracowanie własne na podstawie sprawozdań rocznych Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Mińsku Mazowieckim*

Ilość wydanych orzeczeń o niepełnosprawności dzieci w ciągu ostatnich 3 lat zmniejszyła się.

**Tabela 4.** Liczba wydanych legitymacji

USZCZEGÓLOWIENIE	ROK		
	2019	2020	2021
Legitymacje wydane osobom przed 16 rokiem życia na podstawie ważnych orzeczeń o niepełnosprawności	198	139	115
Legitymacje wydane osobom po 16 roku życia na podstawie ważnych orzeczeń o stopniu niepełnosprawności	803	550	673
<b>RAZEM</b>	<b>1001</b>	<b>689</b>	<b>788</b>

*Źródło danych: opracowanie własne na podstawie sprawozdań rocznych Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Mińsku Mazowieckim*

Od dnia 1 lipca 2014 r. na mocy przepisów ustawy z dnia 23 października 2013 r. o zmianie ustawy – Prawo o ruchu drogowym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2013 r. poz.1446 ze zm.), zmianie uległy zasady wydawania kart parkingowych dla osób niepełnosprawnych i placówek zajmujących się opieką, rehabilitacją lub edukacją osób niepełnosprawnych. W świetle nowych przepisów Przewodniczący Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Mińsku Mazowieckim stał się organem wydającym karty parkingowe dla osób niepełnosprawnych i placówek.

**Tabela 5.** Liczba wydanych kart parkingowych

USZCZEGÓLOWIENIE	ROK		
	2019	2020	2021
<b>Dla osób niepełnosprawnych</b>	438	443	449
<b>Dla placówek</b>	5	5	4
<b>RAZEM</b>	<b>443</b>	<b>448</b>	<b>453</b>

*Źródło danych: opracowanie własne na podstawie sprawozdań rocznych Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Mińsku Mazowieckim*

Uwzględniając potrzeby osób w podeszłym wieku, obłożnie chorych i niepełnosprawnych, którzy wymagają pomocy w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, poprzez Ośrodki Pomocy Społecznej świadczone są usługi opiekuńcze, w tym specjalistyczne. Umożliwiają one osobom niepełnosprawnym pozostającym w środowisku zamieszkania podtrzymywanie sprawności ruchowej, intelektualnej a także aktywności społecznej. Ponadto osoby niepełnosprawne korzystają również ze świadczeń pomocy społecznej na ogólnych zasadach, określonych w ustawie dla ogółu społeczeństwa. Na terenie

powiatu mińskiego funkcjonuje trzynaście takich ośrodków: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Mińsku Mazowieckim, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sulejówku, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Halinowie, Ośrodek Pomocy Społecznej w Kałuszynie, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Cegłowie, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dębem Wielkim, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dobrem, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jakubowie, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Mińsku Mazowieckim, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Mrozach, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Latowiczu, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Siennicy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Stanisławowie. Realizują one zadania z zakresu pomocy społecznej.

**Tabela 6.** Liczba świadczeń oraz osób objętych pomocą przez Ośrodki Pomocy Społecznej.

USZCZEGÓLOWIENIE	ROK		
	2019	2020	2021
<b>Niepelnosprawność jako powód trudnej sytuacji życiowej</b>			
<b>Liczba rodzin</b>	685	674	678
<b>Liczba osób w rodzinach</b>	495	478	451
<b>Świadczenia przyznawane z powodu niepełnosprawności</b>			
<b>Liczba osób</b>	1495	1496	1514
<b>Liczba świadczeń</b>	23257	22105	21273

*Źródło danych: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z Ośrodków Pomocy Społecznej (dane niekompletne z uwagi na brak informacji z OPS)*

Z danych uzyskanych z Ośrodków Pomocy Społecznej działających na terenie Powiatu Mińskiego wynika, że z roku na rok wzrasta zapotrzebowanie na świadczenia przez nie udzielane.

### **3. Sytuacja osób niepełnosprawnych na rynku pracy**

Każdy człowiek ma prawo wyboru ścieżki zawodowej. Tego prawa nie mogą być pozbawione osoby z niepełnosprawnością. Dla osób z niepełnosprawnością, praca zawodowa jest nie tylko źródłem dochodów, ale również formą terapii i rehabilitacji zawodowej. Dzięki pracy, osoba niepełnosprawna staje się bardziej niezależna, jej poczucie własnej wartości wzrasta, a kontakty z innymi ludźmi stają się częstsze i lepsze. Dlatego ważne jest wspieranie zatrudnienia osób z niepełnosprawnościami.

Według danych GUS za IV kwartał 2020 r (Aktywność Ekonomiczna Ludności Polski – aktywność ekonomiczna ludności w wieku 16 lat i więcej) współczynnik aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych w wieku produkcyjnym wynosi 30,3% a wskaźnik zatrudnienia 28,7%. Dla porównania, współczynnik aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych na koniec roku 2018 wynosił 28,3% a na koniec 2016 roku 26,1%. Te dane pokazują poprawę, ale nadal widać znaczne różnice między wskaźnikami dotyczącymi osób niepełnosprawnych, a tymi mierzącymi aktywność zawodową osób sprawnych.

Na koniec 2021 roku w Powiecie Mińskim bezrobotne osoby niepełnosprawne stanowiły 9,92% ogółu zarejestrowanych osób. Pod względem stopnia niepełnosprawności zdecydowanie przeważały osoby ze stopniem lekkim. Najczęściej występującymi rodzajami

niepełnosprawności były upośledzenia narządu ruchu, choroby psychiczne, układu oddechowego i układu krążenia.

Pewien obraz sytuacji osób niepełnosprawnych na rynku pracy rysuje się po przeanalizowaniu dostępnych statystyk Powiatowego Urzędu Pracy w Mińsku Mazowieckim. Dotyczą one jednak tylko osób niepełnosprawnych rejestrujących się w PUP w Mińsku Mazowieckim a jest to mniejszość i tym samym nie odzwierciedla w pełni skali tego zjawiska.

**Tabela 7.** Bezrobotni z niepełnosprawnością według czasu pozostawania bez pracy, wieku, płci, wykształcenia i stażu pracy.

USZCZEGÓLOWIENIE	ROK		
	2019	2020	2021
<b>Liczba bezrobotnych osób niepełnosprawnych</b>	<b>220</b>	<b>192</b>	<b>226</b>
<b>Płeć</b>			
Kobieta	84	73	86
Mężczyzna	136	119	140
<b>Czas pozostawania bez pracy w miesiącach</b>			
Do 1	10	9	3
1-3	22	22	18
3-6	29	14	21
6-12	39	29	26
12-24	42	39	46
Pow. 24	78	79	112
<b>Wiek</b>			
18-24 lat	14	10	9
25-29 lat	13	12	14
30-39 lat	34	28	39
40-44 lat	15	10	21
45-49 lat	27	30	24
50-54 lat	34	25	40
55-59 lat	49	43	43
60 lat i więcej	34	34	36
<b>Wykształcenie</b>			
wyższe	7	9	15
policealne i średnie zawodowe	44	39	48
średnie ogólnokształcące	17	17	18
zasadnicze zawodowe	91	76	87
gimnazjalne	7	7	11
podstawowe i podstawowe nieukończone	54	44	47
<b>Staż pracy w latach</b>			
do 1 roku	32	33	39

1-5 lat	35	30	43
5-10 lat	38	31	35
10-20 lat	56	39	39
20-30 lat	22	22	30
30 lat i więcej	12	10	11
bez stażu	25	27	29

*Źródło danych: opracowanie własne na podstawie sprawozdań rocznych Powiatowego Urzędu Pracy w Mińsku Mazowieckim*

Według danych zgromadzonych przez Powiatowy Urząd Pracy w Mińsku Mazowieckim wynika, że liczba bezrobotnych osób niepełnosprawnych w ciągu 3 ostatnich lat utrzymywała się na zbliżonym poziomie. W Urzędzie Pracy nadal rejestrują się w większej części niepełnosprawni mężczyźni. Są to osoby zróżnicowane wiekowo z wykształceniem głównie zasadniczym zawodowym, podstawowym i podstawowym nieukończonym oraz policealnym i średnim zawodowym.

#### **4. System instytucjonalnej pomocy na rzecz osób niepełnosprawnych**

Na terenie Powiatu Mińskiego na rzecz osób niepełnosprawnych działa szereg podmiotów wspomagających zabezpieczenie potrzeb w sferze życia codziennego, nauki, pracy oraz możliwości korzystania z dóbr kultury, sportu i rekreacji. Są to placówki zarówno całodobowego jak i dziennego pobytu oraz placówki związane z kształceniem.

##### **➤ Powiatowy Zespół Do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Mińsku Mazowieckim**

Przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Mińsku Mazowieckim działa Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności, który wydaje orzeczenia o niepełnosprawności i orzeczenia o stopniu niepełnosprawności. Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Mińsku Mazowieckim działa na podstawie Zarządzenia Nr 17/2002 z dnia 5 czerwca 2002 r. Starosty Mińskiego wydanego na podstawie art. 6 i 6a ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2021 r., Nr 573, ze zm.) po uzyskaniu zgody Wojewody Mazowieckiego z dnia 29 kwietnia 2002 r.

Do podstawowych zadań i kompetencji Zespołu należy orzekanie o niepełnosprawności dzieci do 16 roku życia i stopniu niepełnosprawności osób po 16 roku życia. Zespół ustala wskazania dla osób wynikające ze stopnia niepełnosprawności dotyczące w szczególności: odpowiedniego zatrudnienia, rehabilitacji, korzystania z systemu pomocy społecznej, uzyskania karty parkingowej, zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze, uczestnictwa w warsztatach terapii zajęciowej, uzyskania zasiłku pielęgnacyjnego, czy też uzyskania przez opiekuna świadczenia pielęgnacyjnego.

Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności orzeka na wniosek:

- osoby zainteresowanej;
- przedstawiciela ustawowego tej osoby;
- albo za ich zgodą, na wniosek ośrodka pomocy społecznej.

### ➤ **Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Mińsku Mazowieckim**

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie jest jednostką organizacyjną Powiatu Mińskiego utworzoną uchwałą Nr IV/23/99 Rady Powiatu Mińskiego z dnia 16 lutego 1999 r. Celem działania Centrum jest realizacja zadań powiatu w zakresie pomocy społecznej, polityki prorodzinnej, rehabilitacji społecznej i wspierania osób niepełnosprawnych, a także inspirowanie, nadzorowanie i koordynowanie działań jednostek zespolonej administracji powiatowej.

PCPR wykonuje zadania Powiatu Mińskiego (w tym administracji rządowej) w zakresie pomocy społecznej, przeciwdziałania przemocy w rodzinie, wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych oraz inne określone przepisami prawa.

Zgodnie z ustawą z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2021 r. poz. 573 ze zm.) w ramach rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Mińsku Mazowieckim realizuje następujące zadania:

- dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych;
- dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych;
- dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze osobom niepełnosprawnym;
- dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych, w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych;
- dofinansowanie kosztów tworzenia i działania warsztatów terapii zajęciowej;
- zadania zlecone organizacjom pozarządowym zgodnie z art. 36 (art. 35a ust. 1 pkt 9c); oraz
- Program Wyrównywania Różnic Między Regionami;
- Program „Opieka wytchnieniowa – edycja 2022”.

Ponadto PCPR realizuje również pilotażowy program „Aktywny samorząd”, którego głównym celem jest wyeliminowanie lub zmniejszenie barier ograniczających uczestnictwo beneficjentów pomocy w życiu społecznym, zawodowym i dostępie do edukacji w zakresie:

### **Moduł I – likwidacja barier utrudniających aktywizację społeczną i zawodową**

#### **Obszar A – likwidacja bariery transportowej:**

**Zadanie 1** – pomoc w zakupie i montażu oprzyrządowania do posiadanego samochodu (adresowana do osób z orzeczeniem o niepełnosprawności - do 16 roku życia lub osób ze znacznym albo umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, z dysfunkcją narządu ruchu);

**Zadanie 2** – pomoc w uzyskaniu prawa jazdy (adresowana do osób ze znacznym albo umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, z dysfunkcją narządu ruchu);

**Zadanie 3** – pomoc w uzyskaniu prawa jazdy (adresowana do osób ze znacznym albo umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, z dysfunkcją narządu

słuchu, w stopniu wymagającym korzystania z usług tłumacza języka migowego);

**Zadanie 4** – pomoc w zakupie i montażu oprzyrządowania do posiadanego samochodu (adresowana do osób ze znacznym albo umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, z dysfunkcją narządu słuchu).

**Obszar B – likwidacja barier w dostępie do uczestniczenia w społeczeństwie informacyjnym:**

**Zadanie 1** – pomoc w zakupie sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania (adresowana do osób z orzeczeniem o niepełnosprawności - do 16 roku życia lub do osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności, z dysfunkcją narządu wzroku lub obu rąk);

**Zadanie 2** – dofinansowanie szkoleń w zakresie obsługi nabytego w ramach programu sprzętu elektronicznego i oprogramowania;

**Zadanie 3** – pomoc w zakupie sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania (adresowana do osób z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, z dysfunkcją narządu wzroku);

**Zadanie 4** – pomoc w zakupie sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania (adresowana do osób z orzeczeniem o niepełnosprawności do 16 roku życia lub osób ze znacznym albo umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, z dysfunkcją narządu słuchu i trudnościami w komunikowaniu się za pomocą mowy);

**Zadanie 5** – pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanego sprzętu elektronicznego, zakupionego w ramach programu (adresowana do osób z orzeczeniem o niepełnosprawności - do 16 roku życia lub osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności).

**Obszar C – likwidacja barier w poruszaniu się:**

**Zadanie 1** – pomoc w zakupie wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym (adresowana do osób z orzeczeniem o niepełnosprawności - do 16 roku życia lub osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności, z dysfunkcją uniemożliwiającą samodzielne poruszanie się za pomocą wózka inwalidzkiego o napędzie ręcznym);

**Zadanie 2** – pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanego skutera lub wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym (adresowana do osób z orzeczeniem o niepełnosprawności - do 16 roku życia lub osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności);

**Zadanie 3** – pomoc w zakupie protezy kończyny, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne, tj. protezy co najmniej na III poziomie jakości (adresowana do osób ze stopniem niepełnosprawności);

**Zadanie 4** – pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanej protezy kończyny, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne – co najmniej na III poziomie jakości (adresowana do osób ze stopniem niepełnosprawności);

**Zadanie 5** – pomoc w zakupie skutera inwalidzkiego o napędzie elektrycznym lub oprzyrządowania elektrycznego do wózka ręcznego (adresowana do osób z orzeczeniem o niepełnosprawności - do 16 roku życia lub osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności, z dysfunkcją narządu ruchu powodującą problemy w samodzielnym przemieszczaniu się i posiadających zgodę lekarza specjalisty na użytkowanie przedmiotu dofinansowania).

**Obszar D**– pomoc w utrzymaniu aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej.

## **Moduł II – pomoc w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym.**

### ➤ **Powiatowa Społeczna Rada do Spraw Osób Niepełnosprawnych**

Powiatowa Społeczna Rada do Spraw Osób Niepełnosprawnych została powołana Zarządzeniem Nr 34/2003 Starosty Mińskiego z dnia 30 lipca 2003 roku. Kadencja Rady trwa 4 lata. Zarządzeniem Nr 46/19 Starosty Mińskiego z dnia 09 października 2019 roku został powołany nowy skład osobowy członków Rady piątej kadencji. Rada jest organem opiniodawczo - doradczym Starosty. Działa na podstawie art. 44b i art. 44c ust. 2 i 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Do jej zadań należy:

1. Inspirowanie przedsięwzięć zmierzających do:
  - a. integracji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych;
  - b. realizacji praw osób niepełnosprawnych.
2. Opiniowanie projektów powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych.
3. Ocena realizacji programów.
4. Opiniowanie projektów uchwał i programów przyjmowanych przez Radę Powiatu pod kątem ich skutków dla osób niepełnosprawnych.

### ➤ **Powiatowy Urząd Pracy w Mińsku Mazowieckim**

Celem działania PUP jest promocja zatrudnienia, łagodzenie skutków bezrobocia oraz aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych i poszukujących pracy.

W zakresie zadań finansowych z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych skierowanych na aktywizację zawodową osób niepełnosprawnych, PUP realizuje zadania przewidziane ustawą o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, są to przede wszystkim:

- staże

Bezrobotni i poszukujący pracy niepełnosprawni mogą odbywać staże finansowane ze środków PFRON-u lub z Funduszu Pracy. Urząd pracy kieruje bezrobotnego na staż

do pracodawcy trwający od 3 do 12 miesięcy. W tym czasie stażyście przysługuje stypendium.

- szkolenia

Formy aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych związane z kształceniem, zdobywaniem nowych kwalifikacji czy umiejętności zwiększają szansę na znalezienie atrakcyjnej pracy.

- doradztwo zawodowe

Doradcy w urzędach pracy pomagają rozpoznać potrzeby osób niepełnosprawnych, odnaleźć ich potencjał zawodowy i określić możliwości na rynku pracy.

- pośrednictwo pracy

Niepełnosprawni mogą znaleźć oferty w urzędach pracy i tam też uzyskują pomoc przy przygotowaniu dokumentów aplikacyjnych.

Poza tym dostępne są ulgi dla niepełnosprawnych, dofinansowania np. rozpoczęcia działalności gospodarczej i pomoc w trakcie jej prowadzenia oraz inne formy finansowego wsparcia określone w ustawie o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

#### ➤ **Ośrodki Pomocy Społecznej**

Na terenie Powiatu Mińskiego działa trzynaście Ośrodków Pomocy Społecznej. Do ich podstawowych obowiązków należy: prowadzenie diagnostyki jednostkowej i środowiskowej, bezpośrednio i pośrednio udzielanie świadczeń, aktywizowanie środowiska lokalnego oraz współpraca z instytucjami i organizacjami, a zwłaszcza z samorządem lokalnym. W ramach swej działalności ośrodki podejmują również współpracę z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie np. przy umieszczaniu osób w Domach Pomocy Społecznej, przeprowadzaniu wywiadów środowiskowych, orzekaniu o niepełnosprawności itp. Realizując zadania z zakresu pomocy społecznej Ośrodki udzielają osobom niepełnosprawnym pomocy w zakresie:

- pomocy finansowej (zasiłki rodzinne i pielęgnacyjne, zasiłki stałe, okresowe itp.);
- usług i opiekę pielęgnacyjną;
- pomoc specjalistyczną (poradnictwo, terapia, praca socjalna);
- przyznawanie pomocy rzeczowej.

Ośrodki na rzecz osób chorych, starszych, niepełnosprawnych organizują usługi opiekuńcze w domu podopiecznego, które są przyznawane na wniosek lekarza, osoby zainteresowanej, pracownika socjalnego i ze strony środowiska lokalnego.

#### ➤ **Zakłady Opieki Zdrowotnej**

Publiczne i Niepubliczne Zakłady Opieki Zdrowotnej utworzone w celu udzielania świadczeń zdrowotnych i promocji zdrowia, w swoich działaniach realizują:

- leczenie ogólne i specjalistyczne;
- udzielają informacji o placówkach wsparcia i rehabilitacyjnych;
- kierują na leczenie szpitalne i w ośrodkach rehabilitacyjnych.

Działania w zakresie ochrony zdrowia mieszkańców powiatu realizowane są m.in. poprzez Samodzielny Publiczny Zespół Opieki Zdrowotnej w Mińsku Mazowieckim. SPZOZ swoim zasięgiem działania obejmuje obszar Powiatu Mińskiego oraz kilka gmin w Powiecie Wołomińskim. Realizuje zadania związane z zachowaniem zdrowia, ratowaniem, przywracaniem i poprawą zdrowia, promocją zdrowia. Podejmuje także inne działania medyczne wynikające z procesu leczenia lub odpowiednich przepisów regulujących zasady ich wykonywania. W ramach prowadzonej działalności SPZOZ udziela świadczeń medycznych w zakresie podstawowej i specjalistycznej opieki zdrowotnej w warunkach ambulatoryjnych, a w razie obłożnej choroby w miejscu zamieszkania chorego, w miejscu wypadku lub w innym miejscu publicznym w razie nagłego zachorowania. Zapewnia także świadczenia zdrowotne w Szpitalu Powiatowym, jeżeli stan zdrowia pacjenta wymaga leczenia w oddziale stacjonarnym. Sprawuje opiekę w zakresie pielęgniarstwa środowiskowo-rodzinnego w miejscu zamieszkania, dokonuje oceny stanu zdrowia ludności oraz określa potrzeby w zakresie ich zaspakajania, a także obejmuje opieką zapobiegawczą populację wieku rozwojowego, kobiet w okresie ciąży, porodu i połogu. Prowadzi również badania profilaktyczne w miejscu pracy i nauczania, czynne poradnictwo, orzeka o stanie zdrowia, a tym samym o czasowej niezdolności do pracy, prowadzi nadzór sanitarny i zapobiegawczy. Współdziała też w organizowaniu form opieki medycznej w sytuacjach zagrożenia (klęski żywiołowe, katastrofy, epidemiczne szerzenie się chorób), wykonuje badania diagnostyczne, obejmując pielęgnacją, opieką i rehabilitacją osoby niepełnosprawne.

Potrzeby w zakresie ratownictwa medycznego w stanie zagrożenia życia zabezpieczane są przez SPZOZ „RM-MEDITRANS” Stację Pogotowia Ratunkowego i Transportu Sanitarnego z siedzibą w Siedlcach (Stacja Ratownictwa Medycznego w Mińsku Mazowieckim). W przypadku nagłego zachorowania lub pogorszenia stanu zdrowia w dni powszednie, w godzinach wieczornych i nocnych oraz w dni wolne od pracy, niedziele i święta świadczenia medyczne zapewnia nocna i świąteczna opieka zdrowotna.

#### ➤ **Poradnie Psychologiczno–Pedagogiczne**

Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne świadczą usługi w zakresie wspomaganie rozwoju i efektywności uczenia się dzieci i młodzieży, pomocy uczniom w wyborze kierunku kształcenia i zawodu oraz udzielanie dzieciom i młodzieży, ich rodzicom lub opiekunom, nauczycielom i wychowawcom pomocy psychologicznej, pedagogicznej i logopedycznej. Poradnia realizuje swoje zadania przez prowadzenie działalności diagnostycznej, terapeutycznej, doradczej i profilaktycznej.

Na terenie Powiatu Mińskiego funkcjonują dwie Poradnie Psychologiczno – Pedagogiczne: w Mińsku Mazowieckim i w Sulejówku.

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Mińsku Mazowieckim obejmuje opieką i pomocą dzieci, uczniów i młodzież zamieszkałą lub uczącą się w obwodzie:

- miast Kałuszyn, Mińsk Mazowiecki, Mrozy, Cegłów;
- gmin Cegłów, Dobre, Dębe Wielkie, Jakubów, Kałuszyn, Latowicz, Mińsk Mazowiecki, Mrozy, Siennica i Stanisławów.

➤ **Zespół Szkół Specjalnych im. Janiny Porazińskiej w Ignacowie**

Zespół Szkół Specjalnych im. Janiny Porazińskiej w Ignacowie to jedyna publiczna placówka kształcenia specjalnego na terenie Powiatu Mińskiego, działająca na rzecz dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie w stopniu lekkim, umiarkowanym, znacznym i głębokim, z niepełnosprawnościami sprzężonymi oraz z autyzmem.

W skład Zespołu Szkół Specjalnych wchodzi:

- Szkoła Podstawowa – dla uczniów z niepełnosprawnością umysłową w stopniu lekkim i umiarkowanym;
- Szkoła Przysposabiająca do Pracy - dla uczniów z niepełnosprawnością umysłową w stopniu umiarkowanym;
- Zespoły Rewalidacyjno – Wychowawcze (oddziały na terenie ZSS w Ignacowie i DPS w Kątach) - dla osób niepełnosprawnych intelektualnie w stopniu znacznym i głębokim;
- Oddział przedszkolny – dla dzieci w wieku od 2,5 do 8 lat z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego, wydanym przez poradnię psychologiczno-pedagogiczną.

W dni nauki szkolnej uczniowie mają możliwość zamieszkiwania w internacie – Specjalnym Ośrodku Wychowawczym położonym 250 m od szkoły, prowadzonym przez Zgromadzenie Sióstr Miłosierdzia św. Wincentego a Paulo.

Misją szkoły jest ukierunkowanie na:

- wszechstronny rozwój ucznia;
- rozbudzanie wiary we własne siły i przygotowanie do samodzielnego życia na miarę możliwości dziecka;
- partnerstwo ze środowiskiem rodzinnym i lokalnym;
- bezpieczeństwo i zdrowie uczniów;
- szeroko pojętą integrację ze środowiskiem.

ZSS w Ignacowie przekazuje uczniom wiedzę i praktyczne umiejętności niezbędne do samodzielnego życia, w miarę ich indywidualnych możliwości. Jest miejscem, w którym każdy uczeń ma szansę stać się wartościowym człowiekiem otwartym na dobro i piękno, kierującym się życiu wartościami humanistycznymi i chrześcijańskimi.

➤ **Zespół Niepublicznych Specjalnych Placówek Oświatowych „Możesz więcej” w Nowym Zglechowie**

Zespół Niepublicznych Specjalnych Placówek Oświatowych „Możesz więcej” działa od 01.09.2013r. Zespół powstał z inicjatywy Stowarzyszenia Pomocy Dzieciom Niepełnosprawnym „MOŻESZ WIĘCEJ” utworzonego w 2012 roku przez rodziców dzieci niepełnosprawnych i ich przyjaciół. Zespół utrzymuje się z dotacji oświatowej. Rodzice nie ponoszą żadnych kosztów związanych z edukacją i rehabilitacją.

W skład Zespołu wchodzi:

- Przedszkole Specjalne;
- Szkoła Podstawowa Specjalna;
- Wczesne Wspomaganie Rozwoju;
- Zespoły Rewalidacyjno – Wychowawcze;
- Szkoła Specjalna Przysposabiająca do Pracy.

Do Zespołu przyjmowani są uczniowie z powiatu mińskiego i ościennych posiadający orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego:

- z niepełnosprawnością ruchową w normie intelektualnej lub z upośledzeniem lekkim;
- z niepełnosprawnościami sprzężonymi;
- z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym lub znacznym;
- z autyzmem;
- z przewlekłymi chorobami, uniemożliwiającymi uczęszczanie do ogólnodostępnej szkoły;
- z upośledzeniem głębokim (do Zespołów Rewalidacyjno – Wychowawczych);
- realizacja obowiązku szkolnego może trwać do ukończenia przez ucznia 24 roku życia.

Zespół zapewnia bezpłatną edukację, rehabilitację i terapię dla każdego ucznia placówki. Dzieci do szkoły z całego Powiatu są dowożone busami, zapewnionymi przez poszczególne gminy lub przez rodziców (każda gmina zwraca rodzicom koszty dowozu dziecka niepełnosprawnego do szkoły, będącego w obowiązku szkolnym).

W klasach szkolnych i oddziałach przedszkolnych uczy się od 2 do 4 uczniów. W każdym oddziale pracuje oligofrenopedagog lub inny specjalista w zależności od niepełnosprawności dziecka, zapewniona jest również pomoc asystenta osoby niepełnosprawnej. Wszystkie zajęcia są zindywidualizowane i dostosowane do potrzeb i możliwości dziecka.

#### ➤ **Zasadnicza Szkoła Zawodowa Specjalna w Mińsku Mazowieckim**

Zasadnicza Szkoła Zawodowa Specjalna mieści się w miejscowości Mińsk Mazowiecki pod adresem Budowlana 4. Organem zarządzającym jest powiat. Jest składową Zespołu Szkół nr 1 im. Kazimierza Wielkiego w Mińsku Mazowieckim. Jest to szkoła dla młodzieży upośledzonej umysłowo w stopniu lekkim. Zawodowe szkoły specjalne przygotowują młodzież niepełnosprawną do pracy (bardzo często upośledzoną umysłowo) w zawodach niewymagających wysokich kwalifikacji. Głównym celem tego kształcenia jest nauka posługiwania się podstawowymi narzędziami, a także wyrobienie nawyku pracy i wykształcenie elementarnych umiejętności związanych z wybranym przez ucznia zawodem. Szkoła kształci w zawodach pracownik pomocniczy obsługi hotelowej oraz kucharza. Celem Szkoły jest ponadto przygotowanie do życia w integracji ze społeczeństwem poprzez:

- osiągnięcie możliwie wszechstronnego rozwoju uczniów w dostępnym im zakresie za pomocą specjalnych metod;
- przygotowanie do wykonywania zawodu.

Zasadnicza Szkoła Zawodowa Specjalna jest ostatnim etapem edukacji dla uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim.

#### ➤ **Domy Pomocy Społecznej**

Osobie wymagającej całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, która nie może samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, której nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych, przysługuje prawo do umieszczenia w domu pomocy społecznej. Dom pomocy społecznej świadczy usługi

bytowe, opiekuńcze, wspomagające i edukacyjne na poziomie obowiązującego standardu, w zakresie i formach wynikających z indywidualnych potrzeb osób w nim przebywających.

Powiat Miński prowadzi trzy, funkcjonujące domy pomocy społecznej, tj.

- Dom Pomocy Społecznej św. Józefa w Mieni – przeznaczony dla osób przewlekle somatycznie chorych (100 miejsc) i przewlekle psychicznie chorych (80 miejsc), (180 miejsc razem);
- Dom Pomocy Społecznej „Jedlina” w Mieni – przeznaczony dla kobiet i mężczyzn niepełnosprawnych intelektualnie (105 miejsc);
- Dom Pomocy Społecznej w Kątach – przeznaczony dla dzieci, młodzieży oraz osób dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie (50 miejsc).

#### ➤ **Środowiskowe Domy Samopomocy**

Na terenie Powiatu Mińskiego działają Środowiskowe Domy Samopomocy, które są placówkami dziennego pobytu dla osób, po kryzysie psychicznym i świadczą usługi w ramach indywidualnych lub zespołowych treningów samoobsługi i treningów umiejętności społecznych, polegających na nauce, rozwijaniu lub podtrzymywaniu umiejętności w zakresie czynności dnia codziennego i funkcjonowania w życiu społecznym.

- Środowiskowy Dom Samopomocy w Mińsku Mazowieckim dla osób z zaburzeniami psychicznymi prowadzonym przez CARITAS Diecezji Warszawsko-Praskiej, który przeznaczony jest dla 30 dorosłych osób przewlekle chorych;
- Środowiskowy Dom Samopomocy w Mrozach dla osób pełnoletnich z zaburzeniami psychicznymi, niepełnosprawnością intelektualną, spektrum autyzmu lub niepełnosprawnością sprzężoną prowadzonym przez CARITAS Diecezji Warszawsko-Praskiej, który przeznaczony jest dla 23 osób;
- Powiatowy Środowiskowy Dom Samopomocy, który przeznaczony jest dla 42 dorosłych osób niepełnosprawnych intelektualnie.

#### ➤ **Warsztaty Terapii Zajęciowej**

Warsztaty Terapii Zajęciowej stwarzają osobom niepełnosprawnym niezdolnym do podjęcia pracy możliwość rehabilitacji społecznej i zawodowej poprzez rozwijanie umiejętności wykonywania czynności życia codziennego oraz zaradności osobistej, a także rozwijanie psychofizycznych sprawności oraz podstawowych i specjalistycznych umiejętności zawodowych umożliwiających uczestnictwo w szkoleniu zawodowym lub podjęcie pracy. Warsztaty tworzone są dla osób niepełnosprawnych całkowicie niezdolnych do podjęcia pracy, które w orzeczeniu mają wskazania do korzystania z tej formy rehabilitacji.

Na terenie Powiatu Mińskiego funkcjonują 2 warsztaty terapii zajęciowej dla 60 uczestników łącznie:

- Warsztaty Terapii Zajęciowej „INTEGRACJA” w Sulejówku;
- Warsztaty Terapii Zajęciowej CARITAS DWP w Mińsku Mazowieckim.

#### ➤ **Zakład Aktywności Zawodowej**

Zakład aktywności zawodowej (ZAZ) jest wyodrębnioną organizacyjnie i finansowo jednostką, która zapewnia zatrudnienie osobom niepełnosprawnym ze znacznym stopniem niepełnosprawności oraz osobom z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, u których stwierdzono autyzm, upośledzenie umysłowe lub chorobę psychiczną. Osoby te wymagają specjalnych tzw. chronionych warunków pracy.

Zgodnie z wymogami prawnymi, uzyskanie statusu zakładu aktywności zawodowej warunkuje m.in.: zatrudnienie co najmniej 70% wskaźnika zatrudnienia osób niepełnosprawnych w ogóle zatrudnionych. Istotnym warunkiem jest również spełnienie wymogów dotyczących pomieszczeń, opieki medycznej oraz usług rehabilitacyjnych.

W Powiecie Mińskim działa Zakład Aktywności Zawodowej w Drożdżówce prowadzony przez Stowarzyszenie Aktywnej Innowacji Społecznej w Mińsku Mazowieckim. ZAZ zatrudnia 30 osób z orzeczonym znacznym lub umiarkowanym stopniem niepełnosprawności ze stwierdzonymi schorzeniami: choroba psychiczna, upośledzenie umysłowe lub autyzm. Zakład oferuje usługi gastronomiczne (w tym catering) oraz sprzątanie obiektów.

#### ➤ **Zakłady Pracy Chronionej**

Zakład pracy chronionej (ZPCh) to przedsiębiorstwo o specjalnym statusie prawnym, nadanym przez wojewodę w formie decyzji administracyjnej. Przedsiębiorstwo to jest przystosowane do zatrudniania osób z wyższymi stopniami niepełnosprawności. Głównym celem przedsiębiorstwa, oprócz wypracowania zysku, jest również aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych, które miałyby problem z wykonywaniem swoich zadań w zwykłym zakładzie pracy.

Większość pracowników zakładów pracy chronionej zatrudnionych jest na podstawie umowy o pracę. Mają oni te same prawa, obowiązki i przywileje, co pracownicy pełnosprawni w zwykłych zakładach pracy.

Spełnienie warunków pracy chronionej zobowiązuje pracodawcę do zapewnienia doraźnej i specjalistycznej opieki medycznej oraz poradnictwa i usług rehabilitacyjnych. Przez doraźną opiekę lekarską należy rozumieć wydzielenie pomieszczenia przeznaczonego na gabinet ambulatoryjny, wyposażony w podstawowe środki niezbędne do udzielenia pierwszej pomocy. W tym celu pracodawca zobowiązany jest zatrudnić odpowiednio wykwalifikowany personel medyczny: lekarza, pielęgniarkę, rehabilitanta.

Zgodnie z prowadzonym przez Mazowiecki Urząd Wojewódzki w Warszawie rejestrze Zakładów Pracy Chronionej znajdujących się na terenie województwa mazowieckiego na terenie Powiatu Mińskiego obecnie nie funkcjonuje ZPCh.

#### ➤ **Organizacje Pozarządowe**

Organizacje pozarządowe to wszystkie podmioty, które nie są organami lub jednostkami podległymi administracji publicznej (rządowej i samorządowej) oraz których działalność nie jest nastawiona na osiągnięcie zysku.

Istotną rolę w zakresie wspierania osób niepełnosprawnych i ich rodzin pełnią właśnie organizacje pozarządowe. Nikt lepiej nie zna środowiska osób niepełnosprawnych jak oni sami poprzez organizowanie się w związki, fundacje i stowarzyszenia oraz działanie w zakresie wsparcia, samopomocy, rozwijania współpracy z jednostkami samorządu terytorialnego i

innymi placówkami. Te organizacje najlepiej znają potrzeby swoich podopiecznych i najskuteczniej je zaspokajają. Dlatego też należy wspierać je w merytorycznym i finansowym działaniu.

W Powiecie Mińskim jako najbardziej prężnie działające w sferze pomocy osobom niepełnosprawnym są:

- Mazowieckie Stowarzyszenie na Rzecz Dzieci i Młodzieży z Mózgowym Porażeniem Dziecięcym „Krok Dalej” w Mińsku Mazowieckim;
- Stowarzyszenie „Dzieciom Radość Ignaców” w Ignacowie;
- Stowarzyszenie „Koniczynka” działające na rzecz dzieci z niepełnosprawnością umysłową w Ignacowie;
- Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom Niepełnosprawnym „Możesz więcej” w Mińsku Mazowieckim;
- Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „Kubuś” w Okuniewie;
- Polski Związek Niewidomych Okręg Mazowiecki – Koło w Mińsku Mazowieckim;
- Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów w Mińsku Mazowieckim;
- Fundacja „Świat Integracji” w Sulejówku;
- CARITAS Diecezji Warszawsko-Praskiej.

## **5. Dostosowanie infrastruktury do potrzeb osób niepełnosprawnych**

Zasadniczym elementem wyrównania szans osób z niepełnosprawnościami jest zapewnienie maksymalnej dostępności przestrzeni publicznych (np. siedzib urzędów, przychodni lekarskich, dworców, parków, miejsc rekreacji i wypoczynku, obiektów szkolnictwa) oraz miejsc codziennego użytku (m.in. budynków mieszkalnych, sklepów). Poprzez dostępność przestrzeni i obiektów, o których mowa powyżej, należy rozumieć możliwość samodzielnego korzystania z nich przez osoby niepełnosprawne korzystające z wózków inwalidzkich czy osoby niewidome. Zwiększenie dostępności przestrzeni publicznych dla osób niepełnosprawnych umożliwi ich aktywizację, a tym samym korzystanie z wszelkich dóbr społecznych dostępnych niejednokrotnie wyłącznie dla pełnosprawnej części społeczeństwa. Warto podkreślić, że zwiększenie dostępności przestrzeni publicznych dla osób niepełnosprawnych jest zasadniczym, choć jednym z wielu, elementem polityki wyrównywania szans. Funkcjonalność oraz dostępność budynków użyteczności publicznej wiąże się z oczywistą poprawą jakości życia codziennego osób z niepełnosprawnościami. Poprzez ułatwiony dostęp do usług można stworzyć osobom z niepełnosprawnościami warunki do realnego udziału w życiu społecznym.

Wiele osób niepełnosprawnych uzależnia swoją aktywność od tego, czy mogą swobodnie poruszać się po budynku, czy przemieszczać z miejsca na miejsce. Dlatego ogólna dostępność przestrzeni w środowisku lokalnym jest niezwykle ważnym czynnikiem wpływającym na komfort życia osób niepełnosprawnych.

Poniższe tabele przedstawiają sytuację dostosowania infrastruktury publicznej w Powiecie Mińskim.

**Tabela 8.** Dostosowanie budynków użyteczności publicznej do potrzeb osób niepełnosprawnych w Powiecie Mińskim

Rodzaj placówki	Ilość budynków - ogółem	Ilość budynków dostosowanych dla osób niepełnosprawnych		
		całkowicie	częściowo	w trakcie adaptacji
Budynki administracji państwowej i samorządowej	17	1	10	5
Budynki ośrodków pomocy społecznej	11	1	6	3
Budynki zakładów opieki zdrowotnej	20	14	5	0
Budynki przedszkoli, szkół i innych placówek oświatowo-wychowawczych	82	14	39	9
Budynki banków i urzędów pocztowych	24	4	9	3
Budynki placówek kultury: kin, teatrów, Domów Kultury	15	7	6	2
Obiekty sportowe: hale, stadiony	24	13	9	0
Budynki dworcowe, stacje kolejowe	12	5	6	0

Źródło danych: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z Urzędów Miast/Gmin

**Tabela 9.** Uszczegółowienie dostosowania budynków użyteczności publicznej do potrzeb osób niepełnosprawnych w Powiecie Mińskim

Rodzaj budynku użyteczności publicznej	Specyfikacja			
	Podjazd lub pochylnia	Winda	Ciągi piesze	Pomieszczenia higieniczno-sanitarne
Budynki administracji państwowej i samorządowej	10	1	12	5
Budynki ośrodków pomocy społecznej	7	2	4	4
Budynki zakładów opieki zdrowotnej	13	8	19	15
Budynki szkół, przedszkoli, innych placówek oświatowo-wychowawczych	52	7	64	26
Budynki banków i urzędów pocztowych	2	0	2	0
Budynki placówek kultury: kin, teatrów, domów kultury	5	0	4	2
Obiekty sportowe: hale, stadiony	0	0	0	0
Budynki dworcowe, stacje kolejowe	0	1	0	0

Źródło danych: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z Urzędów Miast/Gmin

**Tabela 10.** Dostosowanie szkół specjalnych i szkół ponadgimnazjalnych do potrzeb osób niepełnosprawnych w Powiecie Mińskim

Rodzaj placówki	Ilość budynków - ogółem	Ilość budynków dostosowanych dla osób niepełnosprawnych		
		całkowicie	częściowo	w trakcie adaptacji
Szkoły ponadgimnazjalne	16	1	13	0

Szkoły specjalne	1	1	0	0
Poradnie Psychologiczno - Pedagogiczne	2	1	1	0

*Źródło danych: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z Wydziału Oświaty i Promocji Starostwa Powiatowego w Mińsku Mazowieckim*

**Tabela 11.** Uszczegółowienie dostosowania szkół specjalnych i szkół ponadgimnazjalnych do potrzeb osób niepełnosprawnych w Powiecie Mińskim

Rodzaj budynku użyteczności publicznej	Specyfikacja			
	Podjazd lub pochylnia	Winda	Ciągi piesze	Pomieszczenia higieniczno-sanitarne
Zespół Szkół Zawodowych Nr 2 im. Powstańców Warszawy w Mińsku Mazowieckim	+	-	-	+
Zespół Szkół Ekonomicznych w Mińsku Mazowieckim	+	+	+	+
Zespół Szkół Ekonomicznych w Mińsku Mazowieckim - internat	+	-	+	-
Zespół Szkół Specjalnych im. Janiny Porazińskiej w Ignacowie	+	+	+	+
Zespół Szkół Turystyczno-Gastronomicznych w Mińsku Mazowieckim	-	-	-	+
Zespół Szkół Turystyczno-Gastronomicznych w Mińsku Mazowieckim - sala gimnastyczna	+	-	-	+
Liceum Ogólnokształcące im. Polskiej Macierzy Szkolnej w Mińsku Mazowieckim	+	+	-	+
Zespół Szkół im. Marii Skłodowskiej – Curie w Mińsku Mazowieckim	+	-	-	-
Zespół Szkół Nr 1 im. Kazimierza Wielkiego w Mińsku Mazowieckim	+	+	+	+
Zespół Szkół Nr 1 im. Kazimierza Wielkiego w Mińsku Mazowieckim – Stołówka	+	-	+	-
Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Mińsku Mazowieckim	Nie dotyczy	-	+	-
Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Mińsku Mazowieckim	Nie dotyczy	+	+	+
Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Sulejówku	+	+	+	+

*Źródło danych: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z Wydziału Oświaty i Promocji Starostwa Powiatowego w Mińsku Mazowieckim*

Sytuacja dotycząca dostępności szkół średnich dla osób niepełnosprawnych, stopniowo ulega poprawie. W 2017 roku w Zespole Szkół Ekonomicznych, a także w Zespole Szkół Nr 1 im. Kazimierza Wielkiego w Mińsku Mazowieckim wykonano prace związane z dostosowaniem w/w obiektów-placówek do korzystania przez osoby niepełnosprawne ruchowo. W tym też celu, w obydwu placówkach, wybudowane i zamontowane zostały urządzenia – windy do pionowego transportu osób niepełnosprawnych. Powiat Miński pozyskał

na realizację niniejszych przedsięwzięć środki z PFRON w wysokości 30% wartości realizowanego zadania. Zespół Szkół im. Marii Skłodowskiej – Curie w Mińsku Mazowieckim również stał się bardziej dostępny dla osób z dysfunkcją narządu ruchu dzięki zrealizowanej inwestycji jaką było wybudowanie podjazdu. Ponadto dostosowano ciągi piesze w internacie Zespołu Szkół Ekonomicznych w Mińsku Mazowieckim i na stołówce Zespołu Szkół Nr 1 im. Kazimierza Wielkiego w Mińsku Mazowieckim.

**Tabela 12.** Uszczegółowienie dostosowania powiatowych budynków użyteczności publicznej do potrzeb osób niepełnosprawnych

Rodzaj budynku użyteczności publicznej	Specyfikacja				
	Podjazd lub pochylnia	Winda	Ciągi piesze	Pomieszczenia higieniczno-sanitarne	Miejsce parkingowe
Starostwo Powiatowe					
- ul. Kościuszki	+	-	+	+	+
- ul. Konstytucji 3 Maja	+	+	+	+	+
Zarząd Dróg Powiatowych	+	-	+	+	-
Powiatowy Urząd Pracy	+	+	+	+	+
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	+	+	+	+	+
Dom Pomocy Społecznej					
- Św. Józefa w Mieni	+	+	+	+	+
- „Jedlina” w Mieni	+	+	+	+	-
- w Kątach	+	Nie dotyczy	+	+	+
Dom Dziecka w Falbogach	+	-	+	+	-
Dom Dziecka w Mińsku Mazowieckim	+	-	+	+	+
Powiatowy Środowiskowy Dom Samopomocy	+	Nie dotyczy	+	+	+
Komenda Powiatowa Policji					
- Mińsk Maz, ul. Wyszyńskiego	+	-	+	+	-
- Mińsk Maz, ul. Piłsudskiego	+	-	+	+	-
- Komisariat w Sulejówku	Nie dotyczy	Nie dotyczy	+	+	-
- Komisariat w Stanisławowie	Nie dotyczy	Nie dotyczy	+	+	+
- Komisariat w Halinowie	Nie dotyczy	Nie dotyczy	+	+	-
- Komisariat w Mrozach	+	Nie dotyczy	+	+	-
Komenda Powiatowa Straży Pożarnej	-	-	-	-	-
Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna	-	-	-	-	+
Powiatowy Inspektorat Weterynarii	+	-	+	-	+
Szpital Powiatowy SPZOZ w Mińsku Mazowieckim	+	+	+	+	+
Samodzielny Specjalistyczny Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej w Rudce	+	+	+	+	+
Referat Architektury i Budownictwa w Halinowie	Nie dotyczy	Nie dotyczy	+	+	+
Referat Architektury i Budownictwa w Sulejówku	Nie dotyczy	Nie dotyczy	+	+	+
Referat Komunikacji w Sulejówku	+	Nie dotyczy	+	+	+
Biuro Powiatowego Rzecznika Konsumentów w PUP w Mińsku Mazowieckim	-	+	+	+	+

*Źródło danych: opracowanie własne na podstawie informacji uzyskanych z powyższych instytucji*

Budynki instytucji powiatowych w ostatnich latach stały się bardziej dostępne dla osób niepełnosprawnych. Dotyczy to budynku Domu Pomocy Społecznej „Jedlina” w Mieni, w którym w 2018 roku została zamontowana winda. Ponadto w Powiatowym Inspektoracie Weterynarii wykonano podjazd i ciągi piesze. Komisariat Policji w Mrozach dostosował swój budynek poprzez wykonanie podjazdu.

## II. MISJA I CELE PROGRAMU

### MISJA:

#### **Tworzenie zintegrowanego systemu działań oraz zapewnienie wszechstronnego rozwoju niepełnosprawnym mieszkańcom Powiatu Mińskiego**

Misja ta jest spójna z Powiatową Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Mińskiego. Działania zmierzające do tworzenia zintegrowanego systemu działań z jednej strony opierają się na tworzeniu warunków sprzyjających wyrównywaniu szans i integracji społecznej osób niepełnosprawnych, a z drugiej strony są skierowane bezpośrednio do osób niepełnosprawnych, w taki sposób, by wzmocnić ich aktywność w środowisku lokalnym oraz zapewnić wszechstronny rozwój. Celem ostatecznym jest integracja, czyli stworzenie warunków włączenia się, umożliwienie osobom dotkniętym niepełnosprawnością prowadzenia odpowiadającej im aktywności w jak najszerszym zakresie, w takich warunkach, w jakich funkcjonuje ich otoczenie, tzn. wolne od ograniczeń społeczeństwo. Proces integracji dotyczy takich aspektów życia osób dotkniętych niepełnosprawnością, jakimi są: życie rodzinne, nauka, praca, spędzanie wolnego czasu, życie w społeczności lokalnej i aktywność społeczna.

Nazwa celu	Planowane działania
<p><b>Cel strategiczny nr 1:</b> Rozwijanie świadomości społecznej w zakresie problematyki osób niepełnosprawnych.</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– Udzielanie informacji osobom niepełnosprawnym i ich rodzinom z zakresu ulg i uprawnień im przysługujących;</li> <li>– Rozpowszechnianie materiałów promocyjnych i informacyjnych w ramach realizowanych programów, projektów i zadań ustawowych;</li> <li>– Podejmowanie działań w zakresie przestrzegania praw osób niepełnosprawnych;</li> <li>– Współpraca z organizacjami pozarządowymi oraz fundacjami realizującymi projekty skierowane do osób niepełnosprawnych.</li> </ul>
<p><b>Cel strategiczny nr 2:</b> Wsparcie osób niepełnosprawnych i ich rodzin w rozwiązywaniu</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– Zapewnienie dostępu do specjalistycznych usług opiekuńczych (opiekunki środowiskowe, wolontariusze, pielęgniarki i inni specjaliści);</li> <li>– Udzielenie wsparcia opiekunom osób niepełnosprawnych w postaci opieki wytchnieniowej;</li> </ul>

<p>codziennych problemów i zaspakajaniu podstawowych potrzeb życiowych.</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Zapewnienie całodobowej opieki osobom niepełnosprawnym poprzez umieszczanie w domach pomocy społecznej;</li> <li>- Umożliwienie korzystania z darmowych posiłków lub schronienia w przypadku bezdomności;</li> <li>- Zapewnienie korzystania ze świadczeń w formach przewidzianych w ustawie o pomocy społecznej;</li> <li>- Umożliwienie korzystania z form wsparcia dziennego w Środowiskowych Domach Samopomocy i Warsztatach Terapii Zajęciowej;</li> <li>- Otoczenie opieką psychologiczną oraz zapewnienie pomocy prawno-informacyjno-doradczej dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin.</li> </ul>
<p><b>Cel strategiczny nr 3:</b> Wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych w dostępie do kształcenia i podnoszenia kwalifikacji.</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Wspieranie i motywowanie osób niepełnosprawnych do podnoszenia kwalifikacji zawodowych;</li> <li>- Podejmowanie działań na rzecz równości w dostępie do systemu kształcenia umożliwiającego integrację na wszystkich poziomach edukacji i w kształceniu ustawicznym;</li> <li>- Umożliwienie dzieciom i młodzieży niepełnosprawnej edukacji w publicznych i niepublicznych placówkach oświatowo-wychowawczych;</li> <li>- Dostosowanie przedszkoli i szkół do potrzeb osób niepełnosprawnych;</li> <li>- Likwidacja barier architektonicznych, w komunikowaniu się związanych z dostępem do edukacji na wszystkich poziomach;</li> <li>- Zabezpieczenie dowozu dla dzieci niepełnosprawnych do szkół;</li> <li>- Pomoc w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym w ramach Pilotażowego programu „Aktywny Samorząd”.</li> </ul>
<p><b>Cel strategiczny nr 4</b> Rehabilitacja i aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych.</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Rejestracja niepełnosprawnych osób bezrobotnych poszukujących pracy;</li> <li>- Dofinansowanie usług rynku pracy: kursów, szkoleń, doradztwa zawodowego;</li> <li>- Informowanie pracodawców chcących zatrudnić osobę z orzeczonym stopniem niepełnosprawności o uprawnieniach im przysługujących;</li> <li>- Prowadzenie pośrednictwa pracy i poradnictwa zawodowego uwzględniającego ocenę zdolności do pracy oraz umożliwiającego wybór odpowiedniego zawodu i szkolenia;</li> <li>- Przyznawanie jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo na wniesienie wkładu do spółdzielni</li> </ul>

	<p>socjalnej;</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Finansowanie wydatków na instrumenty lub usługi rynku pracy określone w ustawie o promocji w odniesieniu do osób niepełnosprawnych zarejestrowanych jako poszukujące pracy i niepozostające w zatrudnieniu;</li> <li>- Tworzenie nowych stanowisk pracy lub przystosowanie istniejących stanowisk pracy dla osób niepełnosprawnych;</li> <li>- Promowanie zatrudnienia w Zakładzie Aktywności Zawodowej;</li> <li>- Pomoc w utrzymaniu aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej tj. dziecka będącego pod opieką wnioskodawcy, przebywającego w żłobku lub przedszkolu albo pod inną tego typu opieką (dziennego opiekuna, niani lub w ramach klubu dziecięcego, punktu przedszkolnego, zespołu wychowania przedszkolnego) w ramach Pilotażowego programu „Aktywny Samorząd”.</li> </ul>
<p><b>Cel strategiczny nr 5:</b> Zapewnienie dostępu do rehabilitacji społecznej i leczniczej osobom niepełnosprawnym.</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych;</li> <li>- Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze;</li> <li>- Dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych, w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych;</li> <li>- Dofinansowanie kosztów działania i tworzenia warsztatów terapii zajęciowej;</li> <li>- Realizacja pilotażowego programu „Aktywny Samorząd” poprzez: <ul style="list-style-type: none"> <li>• pomoc w zakupie i montażu oprzyrządowania do posiadanego samochodu;</li> <li>• pomoc w uzyskaniu prawa jazdy kategorii B;</li> <li>• pomoc w zakupie sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania oraz szkolenia w zakresie obsługi nabytego w ramach programu sprzętu elektronicznego i oprogramowania;</li> <li>• pomoc w zakupie wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym oraz pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanego wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym;</li> <li>• pomoc w zakupie protezy kończyny, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne, tj. protezy co najmniej na III poziomie jakości oraz pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanej protezy.</li> </ul> </li> </ul>

	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Eliminowanie barier architektonicznych w budynkach służby zdrowia i ich najbliższym otoczeniu;</li> <li>- Zakup sprzętu medycznego i rehabilitacyjnego dla potrzeb placówek służby zdrowia;</li> <li>- Dofinansowanie rozbudowy i modernizacji obiektów służby zdrowia służących rehabilitacji.</li> </ul>
<p><b>Cel strategiczny nr 6:</b> Zwiększenie udziału osób niepełnosprawnych w życiu społecznym, kulturalnym, artystycznym, sportowym, rekreacji i turystyce.</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych;</li> <li>- Ogłaszanie otwartych konkursów ofert na realizację zadań publicznych dla organizacji pozarządowych zgodnie z ustawą o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na zadania w zakresie: ochrony i promocji zdrowia, działalności na rzecz osób niepełnosprawnych, turystyki i krajoznawstwa, kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego, wspierania i upowszechniania kultury fizycznej oraz działalności na rzecz edukacji europejskiej;</li> <li>- Dążenie do likwidacji barier architektonicznych w budynkach użyteczności publicznej m.in. w ośrodkach kultury i sportu, bibliotekach i urzędach;</li> <li>- Podejmowanie działań z zakresu likwidacji barier transportowych i w komunikowaniu się np. poprzez zakup pojazdów dostosowanych do przewozu osób niepełnosprawnych, oznakowanie miejsc parkingowych itp.;</li> <li>- Prezentacja i promowanie twórczości artystycznej, kulturalnej.</li> </ul>
<p><b>Cel strategiczny nr 7:</b> Zwiększenie aktywności i efektywności działań podmiotów i organizacji z terenu powiatu działających na rzecz osób niepełnosprawnych.</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Udział pracowników samorządowych i przedstawicieli organizacji pozarządowych w szkoleniach z zakresu problematyki osób niepełnosprawnych;</li> <li>- Promowanie i wspieranie wspólnych przedsięwzięć podejmowanych na rzecz osób niepełnosprawnych przez jednostki samorządowe i organizacje pozarządowe;</li> <li>- Wspieranie działalności organizacji pozarządowych, świadczących usługi na rzecz osób niepełnosprawnych;</li> <li>- Aplikowanie o środki z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.</li> </ul>

### III. REALIZACJA PROGRAMU

#### 1. Realizatorzy i partnerzy Programu

##### Realizatorzy Programu

- Starostwo Powiatowe;
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie;
- Powiatowy Urząd Pracy.

##### Partnerzy współrealizujący Program

- Ośrodki Pomocy Społecznej;
- Powiatowe Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne;
- Zespół Szkół Specjalnych;
- Zakłady Opieki Zdrowotnej;
- Domy Pomocy Społecznej;
- Środowiskowe Domy Samopomocy;
- Warsztaty Terapii Zajęciowej;
- Zakład Aktywizacji Zawodowej;
- Organizacje Pozarządowe;
- Wydział Oświaty i Promocji;
- Powiatowa Społeczna Rada do Spraw osób Niepełnosprawnych.

#### 2. Źródła finansowania Programu

Działania na rzecz osób niepełnosprawnych ujęte w Programie finansowane będą ze środków:

- budżetów samorządów: powiatowego i gminnych;
- Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych;
- Funduszu Pracy;
- funduszy europejskich;
- podmiotów będących partnerami Programu;
- pozyskanych przez organizacje pozarządowe.

### 3. Ewaluacja i monitorowanie Programu

Realizacja Programu działań na rzecz osób niepełnosprawnych w Powiecie Mińskim na lata 2023-2030 monitorowana będzie raz do roku. Głównym narzędziem monitoringu Programu będą, sprawozdania z realizacji Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych za dany rok kalendarzowy. Sprawozdania tworzone będą na podstawie danych uzyskanych od powiatowych jednostek organizacyjnych, gminnych jednostek organizacyjnych oraz organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych w Powiecie Mińskim. Poprzez analizę porównawczą dokonuje się oceny uzyskanych efektów oraz określenia stopnia wykonania poszczególnych zadań. Bieżące działania podejmowane w ramach monitoringu dadzą obraz postępu w realizacji poszczególnych przedsięwzięć.

Sprawozdanie z realizacji programu corocznie zostanie przedstawione Powiatowej Społecznej Radzie do Spraw Osób Niepełnosprawnych oraz przekazane wojewodzie zgodnie z art. 35a ust. 1 pkt 3 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

### PODSUMOWANIE

Program wyznacza kierunki działania lokalnej polityki na rzecz osób niepełnosprawnych. Określa działania różnych instytucji i organizacji wspierających osoby niepełnosprawne i ich rodziny. Zadania realizowane w ramach poszczególnych celów strategicznych wpłyną na wyrównanie szans osób niepełnosprawnych, które umożliwią im funkcjonowanie w społeczności lokalnej oraz ograniczą zjawisko wykluczenia społecznego. Kształtowanie przestrzeni architektonicznej dostępnej dla osób niepełnosprawnych, umożliwienie porozumiewania się z innymi ludźmi, dostęp do informacji oraz wyposażenie tej grupy osób w odpowiedni sprzęt techniczny są to zadania konieczne i powinny być realizowane w najpełniejszy sposób. Tylko wówczas nastąpi pełna integracja osób niepełnosprawnych ze społecznością lokalną oraz całym społeczeństwem. Do skutecznej realizacji zamierzonych celów niezbędna jest współpraca władz powiatowych, gminnych, organizacji pozarządowych oraz instytucji działających na rzecz osób niepełnosprawnych, mogących wspierać realizację programu merytorycznie i finansowo. Końcowym i długofalowym efektem realizacji założeń programu będzie wzrost poziomu integracji osób niepełnosprawnych w społeczności lokalnej oraz poprawa jakości życia.

Powiatowy Program działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2023-2030 jest dokumentem otwartym, co oznacza, że na podstawie oceny efektów wdrażania działań dopuszcza się dokonywanie zmian i uzupełnień w trakcie całego okresu realizacji programu.

PRZEWODNICZĄCY  
RADY POWIATU  
*Mirosław Krusiewicz*